श्वभ्यश्च श्वपचेभ्यश्च वयोभ्यश्चावपेद्भुवि। वैश्वदेवं हि नामैतत् सायं प्रातश्च दीयते। १०५
विघसाशी भवेत्तस्मान्नित्यञ्चामृतभोजनः। विघसो भुक्तशेषन्तु यज्ञशेषं तथाऽमृतं।
चतुर्द्दद्यान्मनो दद्याद्वाचं दद्याच्च सूनृतां। अनुव्रजेदुपासीत सयज्ञः पञ्चदक्षिणः।
यो दद्यादपरिक्लिष्टमन्नमध्वनि वर्त्तते। श्रान्तायादृष्टपूर्व्वाय तस्य पुण्यफलं महत्।
एवं यो वर्त्तते वृत्तिं वर्त्तमानो गृहाश्रमे। तस्य धर्म्मं परं प्राज्ञः कथं वा विप्रमन्यसे।
॥ शौनक उवाच ॥ अहो वत महत्कष्टं विपरीतमिदं जगत्। येनापत्रपते साधुरसाधुस्तेन तुष्यति। ११०
शिश्नोदरकृतेऽप्राज्ञः करोति विघसं बहु। मोहरागवशाक्रान्त इन्द्रियार्थवशानुगः।
ह्रियते बध्यमानोऽपि नरो हारिभिरिन्द्रियैः। विमूढसंज्ञो दुष्टाश्वैरुद्भ्रान्तैरिव सारथिः।
षडिन्द्रियाणि विषयं समागच्छन्ति वै यदा। तदा प्रादुर्भवत्येषां पूर्व्वसङ्कल्पजं मनः।
मनो यस्येन्द्रियस्येह विषयान् याति सेवितुं। तस्यौत्सुक्यं सम्भवति प्रवृत्तिश्चोपजायते।
ततः सङ्कल्पबीजेन कामेन विषयेषुभिः। विद्धः पतति लोभाग्नौ ज्योतिर्लोभात् पतङ्गवत्। ११५
ततो विहारैराहारैर्मोहितश्च यथेप्सया। महामोहे सुखे मग्नो नात्मानमवबुध्यते।
एवं पतति संसारे तासु ताखिह योनिषु। अविद्याकर्म्मतृष्णाभिर्भ्राम्यमाणोऽथ चक्रवत्।
ब्रह्मादिषु तृणान्तेषु भूतेषु परिवर्त्तते। जले भुवि तथाकाशे जायमानः पुनः पुनः।
अबुधानां गतिस्त्वेषा बुधानामपि मे शृणु। ये धर्म्मे श्रेयसि रता विमोचरतयो जनाः।
तदिदं वेदवचनं कुरु कर्म्म त्यजेति च। तस्माद्धर्म्मानिमान् सर्व्वान्नाभिमानात् समाचरेत्। १२०
इज्याध्ययनदानानि तपः सत्यं क्षमा दमः। अलोभ इति मार्गोऽयं धर्म्मस्याष्टविधः स्मृतः।
अत्र पूर्व्वश्चतुर्व्वर्गः पितृयानपथे स्थितः। कर्त्तव्यमिति यत्कार्य्यं नाभिमानात् समाचरेत्।
उत्तरो देवयानस्तु सद्भिराचरितः सदा। अष्टाङ्गेनैव मार्गेण विशुद्धात्मा समाचरेत्।
सम्यक्सङ्कल्पसम्बन्धात् सम्यक्चेन्द्रियनिग्रहात्। सम्यग्व्रतविशेषाच्च सम्यक्च गुरुसेवनात्।
सम्यगाहारयोगाच्च सम्यक्चाध्ययनागमात्। सम्यक्कर्म्मोपसंन्यासात् सम्यक् चित्तनिरोधनात्। १२५
एवं कर्म्माणि कुर्व्वन्ति संसारविजिगीषवः। रागद्वेषविनिर्म्मुक्ता ऐश्वर्य्यं देवता गताः।
रुद्राः साध्यास्तथादित्या वसवोऽथ तथाऽश्विनौ। योगैश्वर्य्येण संयुक्ता धारयन्ति प्रजा इमाः।
तथा त्वमपि कौन्तेय शममास्थाय पुष्कलं। तपसा सिद्धिमन्विच्छ योगसिद्धिञ्च भारत।
पितृमातृमयी सिद्धिः प्राप्ता कर्म्ममयी च ते। तपसा सिद्धिमन्विच्छ द्विजानां भरणाय वै।
सिद्धा हि यद्यदिच्छन्ति कुर्व्वते तदनुग्रहात्। तस्मात्तपः समास्थाय कुरुष्वात्ममनोरथं। १३०
इति श्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि आरण्यके पर्व्वणि पाण्डवानां प्रव्रजनं नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ शौनकेनैवमुक्तस्तु कुन्तीपुत्रो युधिष्ठिरः। पुरोहितमुपागम्य भ्रातृमध्ये ऽब्रवीदिदं।
प्रस्थितं माऽनुयान्तीमे ब्राह्मणा वेदपारगाः। नचास्मि पोषणे शक्तो बहुदुःखसमन्वितः।
परित्यक्तुं न शक्तोऽस्मि दानशक्तिश्च नास्ति मे। कथमत्र मया कार्य्यं प्रब्रूहि भगवन्मम।